

[Arbejdsministeren.]

Når det er tilfældet, skal man måske ikke lige netop nu give sig til at udbygge den mellemkommunale refusion på dette felt.

Flere ordførere har været inde på spørgsmålet om betydningen af, at det personale, der har med de pågældende personkategorier at gøre, er et så veluddannet plejepersonale som muligt. Der er jo, som det også er nævnt, et udvalg, der beskæftiger sig med at udarbejde forslag til den fremtidige uddannelse inden for det sociale område; dette viser den interesse, der er om disse ting, og derfor kan man regne med, at der også på dette felt forestår en modernisering.

Albertsen: En enkelt bemærkning til ministeren, som gav udtryk for den, synes jeg, overordentlig sympatiske tankegang, at man havde megen ulyst til at ændre i de lovforslag, som var udarbejdet af den tidligere regering, og at det var forklaringen på, at man ikke havde fået rettet datoen. Jeg synes, man skulle efterleve det på andre og væsentligere områder end dette her med datoer.

Man har dog haft lejlighed til at rette på et andet område, nemlig i princippet vedrørende grænsen for, hvornår der skal være selvejende institutioner. Jeg må sige, at min tillid til, at vi skal kunne holde os til det, som lå i lovforslaget fra efteråret, egentlig blev bestyrket af de udtalelser, der faldt, for jeg forstår, at den tilfredshed, som man dengang kunne konstatere hos flertallet af ordførerne — også det flertal, som stadig er til stede — i og for sig også lå i luften her i dag. Jeg forstår nemlig, at den ændring, der trods alt er indsat, er der så stor betænkelighed ved, at jeg håber, at den tilslutning, der i efteråret blev givet, stadig væk må være til stede og forhåbentlig vil markere sig i det udvalgsarbejde, vi nu skal i gang med.

Jeg må i øvrigt understrege, at arbejdsministerens syn på principperne om privatejede hjem eller selvejende institutioner må man klart gå imod på dette område. Jeg tror, det kan undskyldes — arbejdsministeren erkendte jo, at hans erfaring på dette område var af begrænset art; det er muligt, at den erfaring, arbejdsministeren her påberåber sig, virkelig gælder på andre områder; det skal jeg ikke kunne sige, for jeg

ved ikke, hvad det direkte var, han tænkte på. Men på dette felt mener jeg bestemt at profit- og fortjenestemotivet må fjernes. Sigtet må være for dette arbejde, at det er baseret på selvejende institutioner eller på kommunerne. Det er en offentlig forpligtelse og en offentlig opgave, og alle erfaringer og alle eksperter udtalelser går ud på, at den løses bedst på en sådan måde.

Vi går til udvalgsarbejdet i tillid til, at den tone, som har været fremherskende i den offentlige debat og ved behandlingen her i dag, må kunne resultere i, at lovforslaget hurtigt kan blive vedtaget. Jeg glæder mig over, at ministeren understregede dette med den tilbagevirkende kraft. Det spiller vitterlig en rolle, fordi man må erkende, at det rent faktisk ikke kan klares på nogle ganske få dage; derfor er det vigtigt for implicerede instanser at være klar over, at tanken er, at det skal have tilbagevirkende kraft fra 1. april. Jeg glæder mig til udvalgsarbejdet og håber, at glæden vil vedvare, til vi mødes her ved anden behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Kaj Andresen): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om husmoderafløsning og hjemmehjælp.

(Lovforslaget (nr. 74) findes i tillæg A. sp. 1501, fremsættelsen i tidenden sp. 980).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Lis Groes: Såvel husmoderafløsning som hjemmehjælp omfattes med den største sympati i mit parti. Der er sket det siden sidst, at vi nu får samlet disse to ordninger i én lov, og det mener jeg afgjort er et fremskridt. Det ligger jo rent praktisk sådan, at

[Lis Groes.]

i kommunen administreres disse ting sammen, og arbejdet udføres også i en vis udstrækning af det samme korps. Vi har tidligere ved behandling af husmoderafløsningsloven drøftet, at nogle husmoderafløserne måske netop kunne være glade for af og til at fungere som hjemmehjælpere og af og til som husmoderafløserne, og det er altså noget, som vil imødekomes af denne ændring.

Der er også sket det fremskridt i forhold til tidligere lov, at man har gjort bestemmelsen om de 14 dage noget blidere; man vil lidt lettere kunne få hjælp af husmoderafløser ud over de 14 dage.

Bestemmelserne om hjælp ved et barns sygdom var i det lovforslag, som fru Camma Larsen-Ledet som familieminister fremsatte, direkte anført i selve teksten, og det var foreslået, at man kunne få denne hjælp i indtil 4 dage uden lægerekvisition. Denne bestemmelse er ikke med i det nuværende lovforslag. Jeg ville synes, at det var praktisk at have det direkte angivet i loven; at denne hjælp kan ydes, da der stadig hersker usikkerhed om disse bestemmelser ude omkring, og jeg synes også, forslaget om de 4 dage var praktisk.

Refusionsreglerne har fru Grethe Philip lige været inde på under det forrige lovforslags behandling, og de mange forskellige refusionsregler viser jo tydeligt og klart, hvor stærk brug vi har for at få en egentlig sanering på disse områder. Her er der tale om 70 pct. og 82 pct., og nu skal det gå op i en højere enhed og blive til 80 pct.

Der er noget, der ikke står mig helt klart ud fra lovforslaget, og det er aflønningsforholdene. Jeg forstår, at der skal være forhandlinger med forskellige ministre; men det er jo ikke den slags, der forenkler tingene, og når staten betaler de 80 pct., synes jeg i og for sig, at det var meget rimeligt, om disse lønforhold blev fastsat gennem cirkulærer fra statens side. Jeg vil gerne spørge ministeren, om man stadig vil bibeholde en forskel i lønnen for de uddannede og for de ikke-uddannede. Jeg tror, det er rimeligt, at der på den måde er et incitament til at tage uddannelsen. Jeg har indtryk af, at det har haft stor betydning, at man har fået hele denne uddannelse sat i gang.

Med disse bemærkninger vil jeg gerne tilsige vort partis velvillige og hurtige behandling af lovforslaget.

Gerda Møller: Lovforslaget om husmoderafløsning og hjemmehjælp er et stykke familierpolitik, som vi i den konservative folketingsgruppe hilser med stor tilfredshed. Så længe loven om husmoderafløsning har været gældende, har familierne på den måde kunnet få en håndsækning i hjemmene i sygdomstilfælde, således at de normale huslige arbejdsopgaver er blevet klaret og det daglige liv har kunnet foregå så nogenlunde på normal vis, og det har man i de fleste hjem landet over været glad og tilfreds med.

Nu udvides ordningen til at omfatte en mere varig hjælp til det samme arbejde for invalide- og folkepensionister, men udført af hjemmehjælperne, der nu kommer ind under den samme lov som husmoderafløserne. Det finder vi både rigtigt og praktisk — rigtigt fordi vi altid i mit parti har ment, at staten har en pligt til at gå i spidsen med hensyn til foranstaltninger, der går ud på, at den enkelte person længst muligt kan blive i eget hjem fremfor at komme på plejehjem, alderdomshjem eller andre institutioner, og praktisk fordi husmoderafløsning og hjemmehjælp i forvejen i mange kommuner administreres under ét og det ofte er de samme kvinder, der sendes ud til begge former for hjælp, foruden at både husmoderafløserne og hjemmehjælperne kan deltage på samme vilkår i de uddannelseskursus, der er tilrettelagt af socialministeriet.

Personlig er jeg langt mere tilfreds med denne nydannelse og med bestemmelsen om, at en husmoderafløser kan sendes ud til lejlighedsvis aflastning af familier med et handicappet barn, der får hjælp gennem forsorgen, end for den tidligere familieministers forslag om børnehjælpere, som da heller ikke er taget med i det foreliggende lovforslag, fordi de normalt raske børn allerede er omfattet af loven. Det er jo således, at flere og flere forældre beholder deres handicappede børn hjemme og i mange tilfælde øver en næsten overmenneskelig indsats, for at disse børn kan leve en så normal tilværelse som muligt både med hensyn til det daglige liv, kontakten med omverdenen, optræning og uddannelse. Derfor må enhver kunne forstå, hvilken umådelig lettelse det er for et sådant

[Gerda Møller.]

hjem af og til at kunne blive afløst for derefter at kunne samle sig så meget desto mere om den fortsatte pleje og pasning af det handicappede barn.

Ministeren siger i § 7, at det er staten, der afholder udgifterne ved uddannelsen af det personale, der søger de godkendte kursus, og videre, at personalet under uddannelsen har ret til godtgørelse for mistede indtægter. Men samtidig står der i ministerens bemærkninger til lovforslaget, at dette svarer til de gældende regler. Jeg synes ikke, jeg vil undlade at gøre ministeren opmærksom på, at der dog må være en forskel fra nuværende praksis og til det, der er foreslået i lovforslaget, idet det dog hidtil har været sådan, at det var en ret for kommunen at yde denne støtte med op til 80 pct., medens det nu bliver en pligt. Jeg nævner bare dette forhold, fordi jeg ikke synes, at ministerens bemærkninger helt svarer til virkeligheden. Jeg anfægter ikke princippet; det er de fleste kommuner vel nok i forvejen gået ind for.

Jeg må også lige sige, at i bemærkningerne til lovforslagets § 3 er det anført, at ordningen kan administreres således, at husmoderafløsning om nødvendigt straks etableres, således at den nødvendige rekvisition tilvejebringes senere. Vi er enige i at indføres denne praksis i loven, for vi ved alle sammen, at der kan opstå situationer, hvor man har brug for husmoderafløsning, men ikke tilstrækkelig hurtigt kan få fremskaffet en lægerekvisition.

Til det øvrige i lovforslaget om at gøre begge ordninger obligatoriske fra 1. april d.å. og indføres fælles refusionsbestemmelser har mit parti intet at indvende. Dels har loven af 1963 om husmoderafløsning stort set givet den nødvendige basis og erfaring med hensyn til at skabe en tilfredsstillende ordning i kommunerne, foruden at den forpligter med hensyn til det obligatoriske, dels er det en nødvendig administrativ forenkling. Med hensyn til, at kommunalbestyrelserne fremover selv skal have lov til at sammensætte det udvalg, der skal administrere de to ordninger, kan vi kun erklære os tilfredse med dette ud fra vor stilling til den kommunale selvbestemmelsesret.

Med disse ord skal jeg på det konservative folkepartis vegne anbefale lovforslaget til velvillig behandling.

Eva Ree: Socialministerens lovforslag om husmoderafløsning og hjemmehjælp adskiller sig på flere områder fra det lovforslag, den tidligere minister for familiens anliggender, fru Camma Larsen-Ledet, fremsatte her i november måned. Dette lovforslags første behandling findes omtalt i Folketingstidende 1967-68, 1. samling, sp. 1955-75.

Dengang som nu forudsættes det, at loven træder i kraft 1. april, altså om få dage. Det skyldes, at 1. april er sidste frist for samtlige landets kommuner til at indføre en husmoderafløsningsordning, og at også hjemmehjælpsordningen skal være indført i kommunerne den 1. april 1968.

Jeg skal på venstres vegne tilsige en både velvillig og hurtig udvalgsbehandling. Det sidste er jo simpelt hen også nødvendigt.

Så må det i øvrigt gøre udvalgsarbejdet både lettere og hurtigere, at socialministeren har forladt den tidligere familieministers tanke om udsendelse af børnemedhjælpere — et forslag, der dengang gav anledning til nogen debat.

I korthed går lovforslaget ud på en koordinering af husmoderafløsningsordningen og hjemmehjælpsordningen. Da mange kommuner alligevel administrerer de to ordninger under ét, og da det også mange steder er de samme kvinder, der udfører arbejdet, må det være både hensigtsmæssigt og praktisk at samle reglerne for de to bistandsordninger i én lov — også af hensyn til refusionsordningen.

Ellers er det stort set de tidligere bestemmelser, der følges, men der er som noget nyt i lovforslaget indføjet en bestemmelse om udsendelse af husmoderafløserne til lejlighedsvis aflastning af familier, der har et handicappet barn hjemme. Den tanke vil vi gerne støtte; vi finder det absolut positivt, at der nu vil kunne gives de hjem, der har et barn med fysiske eller psykiske lidelser, en støtte eller aflastning, når det er tiltrængt.

Jeg vil gerne pege på, at jeg finder § 1 i den gældende lov, hvorefter det påhviler enhver kommunalbestyrelse at iværksætte en husmoderafløsningsordning, bedre end lovforslagets § 1, hvorefter kommunalbestyrelserne skal drage omsorg for, at der findes en husmoderafløsningsordning og en

[Eva Rea.]

hjemmehjælpsordning. Men det kan vi jo drøfte nærmere under udvalgsarbejdet.

Det nævnes ganske vist i bemærkningerne til lovforslagets § 1, at det er en forpligtelse for kommunerne at have indført husmoderafløsnings- og hjemmehjælpsordning senest 1. april 1968; men det er ikke alle kommuner, der endnu har opfyldt denne forpligtelse. Det nævnes i bemærkningerne, at størstedelen af kommunerne har indført husmoderafløsningsordning. Men ved den lovændring, der forestår, må det vist være rigtigt at få de resterende kommuner med.

Vi tilsiger som sagt en velvillig og hurtig udvalgsbehandling.

Rigmor Christensen: Jeg finder det rigtigt, at de to meget vigtige ordninger om husmoderafløsning og hjemmehjælp samles under ét i det foreliggende lovforslag, dels fordi det som anført er det samme korps af kvinder, der udsendes til begge formål, dels fordi de alle kan deltage på samme vilkår i de pågældende uddannelseskursus.

Jeg er glad for, at benævnelsen „børneplejere“ er udgået af det nye lovforslag, idet det let kunne give én opfattelsen af, at der skulle speciel uddannelse til. Det har da også vakt protest ude blandt husmoderafløserne. Forholdet er jo det ganske enkle, at ved lettere sygdomme som forkølelse og andet behøves der ikke nogen specialuddannelse, og såfremt det drejer sig om alvorligere tilfælde, vil moderen alligevel ikke forlade barnet. Skulle det ske, at et barn bliver alvorlig syg, mens husmoderafløseren er alene med det, er jeg ikke i tvivl om, at hun enten vil tilkalde lægen eller kalde moderen hjem fra arbejde.

Bestemmelsen i § 3, stk. 2, hvorefter der lejlighedsvis kan tilkaldes husmoderafløser i tilfælde, hvor der i hjemmet passes et barn med fysisk eller psykisk lidelse, er overordentlig vigtig og efter min opfattelse en særdeles god udbygning af lovgivningen. Uanset hvor lykkelig man er for et barn, der er handicappet, og hvor gerne man vil beholde det i hjemmet og passe det, kan det alt efter lidelsens art være et overordentlig stort arbejde, der kræver meget stor energi og stor tålmodighed, og som nok kan slide noget på nerverne. Det vil for disse mennesker derfor betyde fornyede

kræfter, såfremt de indimellem kan få, om jeg må kalde det en fridag, hvor de kan få lejlighed til at være borte fra hjemmet og helt slappe af fra det daglige omsorgsarbejde.

Der står ikke noget i lovforslaget om, at der kræves obligatorisk uddannelse for de pågældende husmoderafløser og hjemmehjælpere, men kun, at man kan få uddannelse. Jeg opfatter dette som begrundet i det synspunkt, at det mange steder kan være uhyre vanskeligt at skaffe tilstrækkelig hjælp. Det er jo en ikke ukendt sag, at behovet er voksende såvel for husmoderafløser som hjemmehjælp, alt efter som kvinderne i større og større omfang deltager i erhvervslivet, og eftersom vi efterhånden med den stigende gennemsnitsalder får flere og flere ældre mennesker, der har hjælp behov.

I lovforslaget er der nu fastsat bestemte procenter, som staten og kommunerne skal yde til dækning af udgifterne ved den pågældende ordning. Men jeg vil gerne her pege på, at man herved udelukker den hidtil gældende mellemkommunale refusion, og denne udeladelse stiller de kommuner ringere, der har en svag økonomi.

Endvidere står der i bemærkningerne til § 3, at såfremt husmoderafløsningen er nødvendig med øjeblikkeligt varsel, kan der etableres en sådan med efterfølgende lægeerklæring. Jeg kunne ønske, at dette blev gjort obligatorisk, og jeg skal her nævne et tilfælde, som ramte mig selv sidste år. Jeg var så uheldig at brække begge mine arme og kom på skadestuen på Frederiksberg hospital, hvor de efter at have lagt begge armene i gips sendte mig hjem. Jeg boede alene, men en venlig husbeboer fulgte mig til hospitalet og blev hos mig om natten. Først næste dag fik jeg kontakt med lægen, og først dagen efter igen fik jeg en husmoderafløser. Jeg lå flere timer alene, dagen efter at jeg var kommet til skade, da den pågældende husbeboer ikke kunne blive hos mig hele tiden. Enhver kan tænke sig, at jeg var ganske hjælpeløs. Det er derfor, jeg finder, at det bør være en pligt i lignende tilfælde at udsende husmoderafløser uanset lægeerklæring.

Til sidst vil jeg gerne understrege, at i det cirkulære, der skal udarbejdes vedrørende betaling for modtagelse af hjemme-

[Rigmor Christensen.]

hjælp, bør det overvejes, om betalingen ikke snarere i alle tilfælde bør fastsættes som et månedligt beløb og ikke som en betaling pr. time. Hvis den fastsættes som timebetaling, er det dels meget belastende for de ældre, der trænger til megen hjemmehjælp, dels risikerer man, at de ældre sparer på hjemmehjælpen med den meget uheldige virkning, at de tidligere må indlægges på plejehjem.

Med disse bemærkninger skal jeg på mit partis vegne anbefale lovforslaget.

Gunhild Due: Det må hilses med glæde, at vi nu får de sidste vel ca. 10 pct. af kommunerne med ved at gøre husmoderafløsning og hjemmehjælp obligatorisk. Men jeg kunne ønske, at man samtidig ville gøre uddannelsen obligatorisk. Jeg tænker ikke så meget på det rent manuelle, men på behovet for at lære lidt om sociale forhold, om at omgås syge og lidt om de særlige problemer for pensionister. Nu bliver der også mulighed for at sende husmoderafløsere ud for at aflaste hjem med fysisk eller psykisk handicappede børn — noget, jeg ser med stor glæde, da behovet jo er stort; vi har tidligere påpeget det under behandlingen af andre love — men så tror jeg, det må være meget nødvendigt, at man har givet dem, man udsender, en vis forhåndsorientering, en vis viden om de problemer, de vil møde, når de kommer ud på sådanne opgaver. Jeg så derfor gerne kursus gjort obligatorisk, så hjælperne kunne være vel rustede til de mangehånde opgaver, de skal løse. Måske kunne man lave nogle kursus på amtsbasis og måske i etaper, sådan at de husmoderafløsere, som ikke mener at kunne være hjemmefra så lang tid ad gangen, på den måde også kunne komme med.

Det ville også åbne for mere ensartede lønninger, hvad jeg mener må tilstræbes. I lovforslaget står, at afgørelse om bistand og betaling herfor afgøres af kommunen, og at en sådan afgørelse ikke kan indankes for andre instanser. Det mener jeg er meget forkert, for jeg tror, at der stadig kan findes mindre kommuner, som har deres helt særegne opfattelse af, hvordan loven skal administreres. Derfor mener jeg, at afgørelserne burde kunne indankes på en

eller anden måde. Jeg ved godt, at man så vil henvise til det, man altid henviser til i denne tid, nemlig at vi får nogle stor-kommuner, når kommunalreformen er gennemført, og så skulle man være ude over disse problemer. Men det er jeg slet ikke sikker på, man er. Jeg mener stadig væk, at det altid vil være nødvendigt at have en ankeinstans, fordi der kan sidde nogle mennesker, som har misforstået måske ikke lovens bogstav, men dens ånd, og fortolker den på deres egen måde. Jeg mener, man må have en mulighed for at indanke de forskellige bestemmelser.

Jeg vil også gerne sætte et spørgsmålstegn ved den praksis, man har med forskellige lønsatser for afløsere i henholdsvis hovedstad, købstæder og landkommuner. Jeg synes, vi snart skulle væk fra dette.

Jeg ser med glæde på muligheden for at få husmoderafløsning til hjem, hvor der er syge børn, og hvor begge forældre er udearbejdende. Jeg ved, at man i en af Københavns omegnskommuner praktiserer en sådan ordning og dér har telefonvagt uden for normal kontortid, så der kan ringes efter afløsning også om aftenen. Børn bliver jo tit pludselig syge — og jeg går ud fra, at det netop også er disse tilfælde, man har i tankerne, når man siger, at lægerekvisition kan følge senere. Men ligesom fru Lis Groes ser også jeg gerne, at vi får en bestemt regel om dette med lægerekvisitioner og især måske i tilknytning til børn. Det er jo dog sådan, at børn meget ofte bliver pludselig syge og måske kun er syge en 3-4 dage, så at man måske egentlig ikke behøver at sende bud efter læge af den grund. Jeg synes, det ville være meget rart, hvis man fik en bestemmelse, så man i disse tilfælde på en eller anden måde kunne få fat i en husmoderafløser; og jeg vil spørge, om vi ikke i udvalget kunne få at vide, hvordan ordningen fungerer dér, hvor man har praktiseret den. Måske kunne det tjene som vejledning for eventuel udarbejdelse af cirkulære.

Må jeg til sidst sige, at det jo er godt nok, at vi laver en sådan lov; men jeg har mødt lidt for mange sogneråd ude omkring i landet, som fortæller mig, at de da meget gerne vil indføre den slags ting, men de kan ikke skaffe den fornødne hjælp, de kan ikke skaffe husmoderafløsere, og det skyldes

[Gunhild Due.]

mange forskellige forhold. Derfor mener jeg, at vi samtidig må slå noget på tromme for af skaffe den fornødne tilgang til faget. Jeg ser i Politiken fra den 25. februar, at i København og Frederiksberg blev af 15.607 ønsker om husmoderafløsere de 3.000 tilfælde annulleret, de fleste af dem hovedsagelig på grund af, at patienten simpelt hen var rask, før afløsningen nåede frem, idet der kunne gå helt op til 8 dage, før en husmoderafløser kunne fremskaffes. Det lyder jo ikke særlig godt. En måde, hvorpå man kan få større tilgang til faget, mener jeg er den obligatoriske uddannelse, jeg snakkede om, plus faste og ordentlige lønninger og arbejdsvilkår.

Jeg vil gerne se nærmere på disse problemer i udvalget. Jeg må beklage, at lovforslaget fremkommer så sent, da det skal træde i kraft til 1. april, som andre har været inde på. Det kan rigtignok blive noget vanskeligt at nå at drøfte disse ting inden den tid, men det må vi nu tage os tid til.

Hanno Reintoft: Det er udmærket, at der kommer en revision af loven om husmoderafløsning og hjemmehjælp, da begge foranstaltninger i stigende grad vil komme til at indgå som led i samfundets sociale, forebyggende og resocialiserende foranstaltninger. Husmoderafløserne og hjemmehjælperne har allerede fået udvidede opgaver, og vi må regne med, at de vil blive inddraget som led i det sociale sikkerhedsnet i endnu højere grad, efterhånden som familievejledning, omsorgsarbejde osv. udbygges. Derfor er der også grund til at gøre sig så megen umage som muligt med at få kvalificerede og veluddannede mennesker til at påtage sig opgaverne og samtidig give dem arbejdsvilkår, der giver mulighed for tilfredsstillende arbejdsformer.

Vi er derfor tilfredse med lovgivningen, men må have lov at pege på en del områder, hvor lovforslaget ikke i tilstrækkelig grad imødekommer det øjeblikkelige behov eller trækker progressive linjer op for det fremtidige arbejde.

Må jeg først sige, at vi finder, at administrationen af ordningerne bør ligge hos kommunalbestyrelserne og ikke overlades til forskellige private institutioner. De praktiske erfaringer — også fru Rigmor Christen-

sens eksempel — viser, at det ikke alle steder fungerer særlig tilfredsstillende, og det svarer ikke til tanken om at få ordningerne koordineret med det øvrige sociale arbejde, der også skal udgå fra kommunerne.

Jeg har før her i tinget fremsat det ønske, at husmoderafløsning på en eller anden måde også skulle omfatte assistance til hjem, hvor børnene var syge, så moderen ikke var nødt til at holde sig hjemme fra arbejde. Hvor der ikke er tale om alvorlig sygdom, er det ikke praktisk, at et menneske tages ud af sit arbejde på en eller anden arbejdsplads for at blive hjemme; men samtidig ved vi godt, at et sygt barn koster arbejdskraft, så der må et så praktisk arrangement som muligt til. For hele kvindens stilling på arbejdsmarkedet er det meget u hensigtsmæssigt, at hun så ofte må forsømme på grund af børns sygdom. Det får mange arbejdsgivere til at betragte kvinder med små børn som en ringere arbejdskraft, og det virker ikke stimulerende for ændring i lønforhold eller i familiestruktur.

Personlig vil jeg finde det bedst, hvis sådanne husmoderafløsere var knyttet til børnehaverne under børnehaver- eller vuggestuelederes ansvar, så børnene kendte dem fra daginstitutionen. Det kan selvfølgelig diskuteres, men jeg vil understrege, at den tryghed, det ville give disse syge børn, absolut ikke er noget, man i lovgivningsarbejdet bare kan sætte sig ud over. Det er ikke sjovt for et lille sygt barn at se et helt fremmed menneske.

Det, der fremgår af herværende lovforslag, hvor der står, at husmoderafløsere kan udsendes til at passe et fysisk eller psykisk sygt barn, når deres øvrige opgaver tillader det, er i hvert tilfælde et aldeles tomt budrag over for befolkningen. Der er i forvejen en sådan mangel på husmoderafløsere, at de overhovedet ikke kan overkomme det arbejde, de allerede har, så der er ingen grund til at bilde folk ind, at der er en hjælpemulighed, når den ikke eksisterer i praksis.

Må jeg om betalingen for husmoderafløsning gentage, at den er for høj for den enkelte familie. En familie, hvor begge parter har arbejde, vil, selv om de er lavtlønnede, let komme op over de 2.600 kr. i statsskat, der er overgrænsen. På dette tidspunkt når betalingen sin højde; det vil sige, at der skal

[Hanne Reintoft.]

betales over 40 kr. om dagen, hvis det er nødvendigt med husmoderafløsning hele dagen. Hvis f. eks. en gift kvinde, der modtager lønarbejdedagpenge, bliver syg, vil betalingen for assistancen nogenlunde være som hendes sygedagpenge; det vil altså reelt sige, at hun mister sin erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Jeg ved fra mit arbejde, at den høje betaling meget ofte afholder familier fra at modtage denne form for hjælp, selv om den er lægeordineret og absolut påkrævet. En dygtig socialrådgiver kan godt finde en smutvej i andre love, f. eks. i børne- og ungdomsforsørgsloven; men det er jo ikke altid, folk kan få den assistance til at få anvist, hvordan de skal klare sig.

Vi vil også finde det vigtigt, at husmoderafløsere og hjemmehjælpere uddannes så godt som muligt og i så høj grad som muligt er i kontakt med det øvrige sociale team i kommunen. Derfor må der drages omsorg for bedre ansættelsesvilkår. Mange husmoderafløsere er ansat på meget løse vilkår. De er ikke sikret en fast månedlig indkomst, og deres arbejdstid er meget svingende. Mange, ikke mindst hjemmehjælperne, arbejder under et meget stærkt tidspres, fordi de skal nå at besøge så mange hjem om dagen. Alle disse vanskeligheder gør tilgangen til arbejdet for ringe, ligesom vi alle ved, at jo bedre arbejdsvilkår der bydes, des mere kvalificerede ansøgere kan man påregne. Og jeg vil meget gerne understrege, at kvalifikationer er nødvendige til dette arbejde, som de er det til alt socialt arbejde, selv om man ynder at sidde det overhørig.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgård): Jeg kan også om dette lovforslag på socialministerens vegne takke for principiel tilslutning. De spørgsmål, der har været rejst, egner sig vist bedst til behandling i et udvalg, og der er da også kun et enkelt spørgsmål, jeg er blevet stillet direkte over for. Det var fru Lis Groes, der spurgte, hvordan egentlig den nærmere lønfastsættelse for husmoderafløsere og hjemmehjælpere fandt sted; det så ud til at ske ved drøftelse mellem en række ministre, og det fører som bekendt sjældent til noget godt. Det er vel sådan, at det er kommunerne, der fastsætter lønnen for husmoderafløserne og hjemmehjælperne. Det,

der skal tages stilling til af socialministeren efter drøftelse med andre, er spørgsmålet om, inden for hvilken beløbsgrænse, altså hvilken fiktiv lønhøjderefusion, kommunernes udgifter til husmoderafløsere og hjemmehjælpere kan finde sted, og det er i og for sig noget andet.

Mange af vanskelighederne på området udspringer vel af den store og meget beklagelige mangel på husmoderafløsere og hjemmehjælpere, og spørgsmålet om, hvor store krav man skal stille til uddannelse, og hvilken betryggelse i ansættelsesforhold man skal give, må vel ses ud fra det synspunkt, at man i hvert fald ikke skal skærpe den mangel på husmoderafløsere og hjemmehjælpere, der i forvejen er, men tværtimod se at få den afhjulpet.

Gunhild Due: Jeg vil nu fastholde, at bedre uddannelse og større tryghed i ansættelsen absolut må fremskaffe flere husmoderafløsere.

Så vil jeg gerne sige til fru Hanne Reintoft, at jeg vil fastholde min glæde over, at man nu giver mulighed for, at husmoderafløsere kan tage ud og afløse hos psykisk syge børn eller fysisk handicappede børn, for det ligger nemlig sådan, at når man mange steder ude i landkommunerne ikke kan få husmoderafløsere, er det, fordi de har for lidt at gøre. Man kan ikke garantere dem arbejde for den tid, de ønsker. Netop herved ville der så være en chance for, at man ligesom kunne udfylde deres arbejdstid på en virkelig god måde, og det kunne igen netop virke med til, at man fik flere husmoderafløsere. Jeg kender da også provinsbyer, hvor man har det samme problem; man skal altså ikke bare bedømme det ud fra København. Derfor kan det selvfølgelig være vældig beklageligt, at man i mange af de store byer ikke har husmoderafløsere nok, og dér kan jeg godt se ordningen ikke kan komme til at fungere. Men der er mange steder, hvor den kan komme til at fungere, og det synes jeg man må understrege, så kommunerne ikke uden videre vrøvl bare lægger det til side og lader være med at reflektere over det.

Hanne Reintoft: Fru Gunhild Due og jeg er fuldstændig enige. Det eneste, det drejer sig om, er, at jeg ikke vil have, at man skal

[Hanne Reintoft.]

love befolkningen noget, som man ikke kan holde, og jeg har derfor tænkt mig til udvalget at fremsætte et ændringsforslag, hvor der kommer til at stå:

„Husmoderafløserne skal udsendes til lejlighedsvis afløsning af personer, der i hjemmet passer et barn med en fysisk eller psykisk lidelse“

— så det altså også bliver en forpligtelse og ikke bare et tomt løfte.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Kaj Andresen): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om oprettelse af en institution på Amager i Forsorgscentret for København m. v., afdelingen for voksne.

(Lovforslaget (nr. 75) findes i tillæg A. sp. 1513, fremsættelsen i tidenden sp. 982).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Orla Pedersen: Der er tre ting, jeg gerne vil sige en lille smule om, inden jeg går over til de direkte bemærkninger dette lovforslag vedrørende.

For det første er der den i de seneste dage opståede Brejningsag. Det er meget beklageligt, at en sådan sag i det hele taget kan opstå, og det er endnu mere beklageligt, at det har kunnet foregå så længe, som der åbenbart har været tale om i dette tilfælde. Til gengæld er det glædeligt at konstatere, at chefen for forsorgen har taget så håndfast

på sagen, så der nu vil blive foretaget en undersøgelse både til tops og til bunds, for vi må være sikre på, at intet går i svang, og at de ansvarlige chefer på stedet føler og lever op til det ansvar, de har. At noget sådant i det hele taget kan ske, betyder i virkeligheden en undergravning af det positive arbejde, der i hele vores åndssvageforsorg er udført igennem de senere år, og at den goodwill, der i virkeligheden er skabt hos befolkningen for forsorgen, meget let kan sættes over styr og samtidig, og måske i forstærket grad, vanskeliggøre den fortsatte udbygning af forsorgen.

Jeg kommer herefter til det andet, jeg finder anledning til at bemærke. Det er jo således, at åndssvageforsorgen i dag har et fortrinligt og positivt samarbejde med mange private og ikke mindst med Landsforeningen Evnesvages Vel, der med en dynamisk formand i spidsen har gjort et kæmpearbejde og en kæmpeindsats for at løse de store opgaver, der ligger for inden for åndssvageforsorgen.

Det tredje, jeg vil pege på, er det uheldige, der er opstået ved forskellige lejligheder i den senere tid, nemlig befolkningens negative reaktion i de områder, hvor der har været tale om at opføre nye plejehjem. Det er i virkeligheden en reaktion, der nærmer sig diskriminering og går ud over den del af befolkningen, der helt uforskyldt er endt i åndssvageforsorgen. Jeg synes, det ville være et udmærket problem for pressen at tage sig alvorligt af, så vi efterhånden undgik den slags reaktioner.

Jeg skal så gå over til at sige nogle bemærkninger om selve lovforslaget.

Det er jo en følge af den kommissionsbetænkning om åndssvageforsorgen, der blev udarbejdet i årene 1954-58, og som folkettingen gav sin tilslutning til ved vedtagelsen af loven af 5. juni 1959 om forsorg for åndssvage og andre særlig svagt begavede.

Baggrunden for en reform af åndssvageforsorgen er bl. a. manglende institutioner og den deraf følgende overbelægning på de eksisterende. Dertil kommer, at de ældre